

БАЛАЧА катер ела сур'отла кедирди ки, отафранкида сечардан ага далгалар ганад киши галхлар во ону гуна бизадирди. Отгај катерин лап баш торофинда да жанмишди. Маши ронкини кизлатмиши дониза борг азуруду. Синеси шифогазлари эис етирив, себрани бир козалини йаридирди. Чок хазанга донизла уфуги бирозидири хазанга устулава баъза бир нота гаралди. Отгај катери во нотгоа динди. Катер сур'отла усео да, она тез чапа билмади. Нотго кетдиго ба- жураду...

Отгај душуну, мезиншлари, или дофо, 1959-чу илдо гурулдани нефт мо донаридонде аралыб дониза илдинди куну хатарлариди: сабилда дафайнши Отгај ном севилив, ном маргаллавар, ном до кизил бир бофачанла катер козаливди. Арабир фасилла веришди, гозобла чагалан дониза бахырди. Фиртани олдугу учун катерларини дониза чихмадидиши биландо севилик, маргал, бофачан бир анда илди. Јериндо исо ача бир катер во тоссувч илеси галди.

Нефт сабосиндо ишлэвин Отгајин он илдин тэчрубени варди. Бу тэчруба илдо о, мо чуса илши керуни дониза до ишлэвога бојук новосла кедирди. Тэрсиндики фиртани башламшиди. Дониз ону фиртани илдо гаршилла йарди. Сабр Јено катерин дониза чихмадидиши ёрэнди Отгајин ганы лап галди. Јалинэ учунчу кун дониза чиха билди. Онда Сокича-Дуванши сабоси тосса ачылмишди. Отгај бурада ном ил галмачи налди. 1901-чи илдин нег буруг устаси олду. Кечин он илдинде исо буруг галди. Билмиши, илдинде чох лап чога 24 номгалла буругу танимални йохдув. Илдо катер нефт веран бу буругу галди усталардан бири до Отгај иди.

О, дониза урэкдон баглади, кунларла, бофотларла ондан аралыла да йарилар, тез-тез хатарларлаб, галбиндо кизил бир нэдэр дуларди. Дониза гојунда кетэн бофачанын маргал во мо калы кунларин чох иди, чотинилди до, севилик до, фэрони до варди. Илди дониза бахдича, узун останада, чохла буруглади, коручи севилив, бутун бу илди ишлар до алаччи илдинди олдугу учун ифтихар илеси дурду.

Бирдон Отгај бу душунелардан аралды. Бајар кордују нотго гаршишанда даг киши учалин бојук во озометли бир буруга чевирди. Катер сур'отани алазилгани онда јакынлашарди. Саг тэрсидо кизил охиш Хэро-Вир алади, отафранка исо бир исо бутун корунира. Отгај катерин чапталмиши коруб дунимчи учун гурула тэрсидо йерди. Полад дирокарин во уеин, донир пилатонин Јанишда дајанин катер аста-аста йиргаллашарди. Отгај донир дошомаг турланинда ону овоз еди илчини уста Виктор Коалтоевеала корушду. Виктор она бела мо думат вериб вобла донизиндон санила — есо галмачи учун катери минди. Отгај илдикинола јукарла — бурута галди.

О, илди кун иди ил, дониза галырди. Дониза ирарлат иди, мезонди кучлони нулон кезин билширди. Донизин тэлтунилу, бофачанын синеси бабирив, далгалар илди етир, илди галхлар, бир ан бела санил олмуруду. Елди бил тамдони, илдонко ачылги тутмушду. Отгај мезонин јаримеги киши јатманил, јатмага илзорат етминил. Бэри јорулдугуну дујуб, кизил јерини кирди. Тез да јукуда кетди. Бу елдо ширин јукуда иди ки, Отгај бутун дунгани унутмушди. Но дониза, но далгаларини корулуштувуну, но до балачи рејат, илди отагани татрасини илеси етирди. Сабр теадон ону бори-бори санилэдилер. Кезонини кучла ача билди. Гулман иди: — Уста, уста — дејо ону мерибанимага тагырса до, сеонинди бофачани дунан Отгај баянни галдырди.

да, Алексееј до, Норинман да, Раја да она илди етиривлар. Тазо бору гојулдуган сонра Отгај деди:

— Тэјини Јохларини.
Нэр шејин мушфарајоритин олдуғуну керон буруг устаси рајат илорос алды. Илди гују јено эвалки киши ишлэвога башлады. Бела чотин ачилар онларин бојатини до элс олур. Кучоқ до, фиртанила до, сир да, чоғуну да корунидулар, илди горхидилар, часаротла, мэрданка ишлэминширди. Отгај учун музуну олман илди јох иди. Јузуни тамиллишпа, насосуни кайсудараласына, илди илди мадаларини вахталы сахтанда гујуја верилесини чхиди илзорат едон уста кечимунисла олдуғуну билдириди.

Јајин илди кунларинда до оллар бир ан бела дајанилмишдилар. Бэзан елдо илди олурду ил, отафранкара до...

ды. Саселоринди онлары таминди. Раја ила Норинман иди. Илди мабулуна сода гатнаг устулдо мубанисо етиривлар. Гил чох сода гатманан элвиништин Норинмана баша салдырди, олган исо она бет финир веририди. Елдо дејидини илди устулдо номман дајанилмишиди. Фойлэлэр до онларда саташлар; зарбафат етиривлар, йамы кучурад, Отгај мејданчага тэроф кејиди, онларда јакынлашди во нэр илдини санил етди. Дилбогто, Раја илган иди. Онларин арасында тез-тез бела мубанилэрини баш веририди. Отгај билдири ки, бу мубанилэларин бир могоди ардыр: јакынши, сомэрэли ишлэмон, фойла веририди.

Бригадини удэлари арасында мэрд, фойлар адимлар чохдув. Отгај онларда урэкдон севири: Гулман Маборэков, Алексееј Братусенико, йачи Мурадов, Норинман Шувтэров, Раја: Фомина, Адил Эшон, Новруз Нурулла олду... Чотинилкэро, фиртанила, кунлобо, гара бахчаларга нэр ајин планини јерини јетиринкэ, онларин нэр бирини бојук озоин ардыр. Отгај Ночофеовун бригадасы Азарбајчан Дониз Нефт Комитетини Идрэсини 2 номгалла галма кинотронда он јакынши, он бабаччи бригадалардан бири сайламыр.

ДЭНИЗ БИР РЭНЖДЭ ДЕЈИЛ

Очерк

- Јено на олудит
- Бору гырылди
- Кет, бу дониза кэлирэм.

О, чола кејиниш буруга тэлесди. Иерпудон нешман кезондо ел ача во солуг бир кунан сел ил, бир алыг дајиди. Ајангини алткыда далгалар илдо галхмишди. Дониза куруларды, дирокарин отафранка сун киши аганлар кепула долув, галмачиб отафранка санилэдилер. Бу мезонорин итмиши илди јендон тэрап олмаси неч бир ан чокнирди. Галмачи Алексееј, ону номкинеси Гулман во баша ишчилар: йачи Мурадов, Раја Фомина, Норинман Шувтэров дајилди устаны козалирди. Отгај онларда бэхло сормуш:

- Но едон!
- Алексееј: финирлашмади дејди:
- Комоқ чагырилыгы, номшонини киши... Ады, бору гырыланда онлар кэлиб дурдилэр.
- Бас баганни кормурсен? — дејо Отгај донизин кестарди, — Кормурсан дониза нечодрит! Којулман олмас!
- Онда бос на едоқ?
- Гулман, чиликор Адил бура чагыр.

Гулман Адил тагырмага кетди. Бир эдан Адил Атанисејев кэлиди. О, зирок во дирошан бир кэича охишларди. Гулманга папаг кејинишиди. Отгај бригадалми номэли илди гырылан буругу дајилэди, гат етди. Бу чотини мо мос јуријдети киши адотон, санил хазларла хуеуси катерларла кэлиди. Мутакэссеслар корурадулар. Аичаг Отгај вахт илдикине тэстэди.

Кэларбархот дајанин Владимир Тихоновла хэбберларла едилди: — Елевогор йашилавош јухари галдырдылар. Отгај ашини јелэди. Санил боруни мушлэвил элэлэрини вэситэсисла борулан чихлармага башладылар. Адил гайтар итерисинде иди. Гулман

иши бела дујмурадулар. Отгај Ночофев фойла достарларыны хоселэтирди, кучуну учун озу дајна бојук етиривла ишлэди. О, бутун бригадалми гувэсинди, кучини до иштифад етир, бир ан да олени вахт итирив, сон до олени догич во населе олмага чалышарды. 04 номгалла гуру еркойун овланда бомајирини. Отгај во онун достарлары гујуни тез во сур'отла тагмач учун алларинди кэлини осиркэширди.

Нэзаларин илди во јакынши кезоминди иштифад едон Отгај хуеуси катер чагыртдырди. Насослар јакынши во илдо дејиди. Онлар вахтында тэ мэр етмиш кэлиб иди. О, тэ меришларини јакынши дајилми ачыл дониза бахырди. Илди дониза козэлашмиши, оз ронкин алышды. Башидан баша манг иди. Тэ зиркэшир ишларини коруб кедонди сонра баша бирдон-бир дојиди. Јено кучла галхди. Илди насослар гувэотла ишлэди. Тагма сур'отла даван етирди.

Дониза Отгајин илзоринчи бој ронидо дојиди. О, елдо тез-тез дајинир, бир во илдојотдон башга во илдојот дуршур, бир дофо илди илдојотда чанлилар, илди кэлиб, илди горукич, илди гозобли, илди мулајин олурду. Отгај он санил һаваны да, он кучлу фиртанамы да чох коруниду. Кучонин 11 бела галхдыгы вахталарда галмачи сахланмишиди. Во эди хэстелэлиш илди чихмачиларды озу овоз етмишди, бо элди. Исо гују учун, чох, лалым олди илдојот вахт итиривмон учун гонш буруглардан азыб кэтармишиди.

Кучонеси, санил, кучули, хош һава варди. Бела һавала дониза до мерибани иди. Синесинде илдин, бабаччилар бела кучла кэзодро чартирди. Отгај мејданчага кишиносе мубанисо етиривин етирив бир ан ајангиса сахла-

Сабр теадон һало куниси догазилмиши ојанин Отгај, чонлэро бахди. Нэр чур шитјат варди: Јаг да, су да, нефт до... Дунон онун сифарисини илдо «Профессор Тагалево» комиси онлары кэтириб, кэлиниди. Дава ирарлат олмага дојиди. О, буругу да илзорат, кејинди, галмачилардан кэлишти ојирини кэстиришларини верди. Коридон отага галмачонин дајилми дониза бахди. Дониза далмачи иди, боз бир ронк алышди. Онда бурадо тэгушани далгалар агарды. Санил суларан алтиндан галгалар чихлар, озуну кэстелиб Јено сула багырды. Дејисини, кучон корунојочиди. Ној учун, фойлар булдулар гурушду. Катер кэлиб до илдојотларини Јанишда Викторла тагылашчыб корушду.

Јај аллары сона чатди. Сентлябр ајинда коммунист Отгај Ночофеову бојатилди. Илди бир балиса баш верди. Ону мушэнеси технолокини хидиат ронкинни мушэсини вэфонисо ирэли тоңдилар. Бу, Отгаја бэсонилэди: ети-мачин во илманни, ирэдоси илди. Отгај Ночофев во чотини во мосу јуријдети сабадо до бојук һезе но «молэббогто» ишо башлады.

Јено севајин дини, Јено буруглав, Јено мовилонин тургарачында узанан уфурлар... Јено катерда иди, донисин мерибани професини дурду. Далгалар агарди, елди галхлар, илди, јендондо буруга. Отгај Ночофев тазо аруларла јашайды. Катер сур'отла санила доғру уадукич буруглав илчилер, илчилер во уфурла нотго киши галдырды. Бир ладан исо онлар тагач илди корушма олду. Јох, Отгај учун илди до неч заман да илди. Кунш булдуларини чиниди чихиб дониза галмачи шифогазлар тэрг етди.

Т. МАЪМУД.